



# 'Kunstacademies worden onterecht gerekend tot hoger beroepsonderwijs'

Anne Jaap de Rapper – 20/08/11, 16:22



© ANP Studenten van de Rietveld academie strooien dinsdag gebroken glas voor de ingang van de kunstacademie in Amsterdam. De demonstranten voeren actie tegen een voorgenomen sluiting van de glasopleiding van de academie.

**Kunstacademies moeten voor iedereen toegankelijk worden, door het academieonderwijs te hervormen tot certificatenopleidingen of minorstudies.**

Begin 2011 nam ik ontslag als docent aan Academie Minerva te Groningen, waar ik een kleine aanstelling had aan de afdeling autonome beeldende kunst. Na er circa zeven jaar te hebben lesgegeven, verloor ik mijn motivatie voor het docentschap. Ik geloof dat kunstacademies achterhaalde instellingen zijn, die ten onrechte tot het hoger beroepsonderwijs worden gerekend. Ik stel een radicale herpositionering en herwaardering van het beeldend kunstonderwijs voor.

## Vervaagd

Kunstacademies leiden studenten op tot beeldend kunstenaars, grafisch vormgevers, illustratoren, fotografen, interieurdesigners en andere toegepaste creatieve beroepen. Voor al deze beroepen geldt dat vakinhoudelijke kwalificaties de laatste decennia enorm zijn opgerekt en vervaagd. Zo kan een kunstenaar zich profileren als filmmaker of designer, kan een designer zijn werk in een galerie tonen en komt het voor dat een fotograaf zijn oeuvre louter samenstelt met behulp van Google.

De snelle ontwikkeling van de digitale media heeft verder tot allerlei beeldende toepassingen geleid, die in de onderwijsstructuur van de meeste academies nog steeds een ondergeschikte rol spelen. De generatie waartoe het gros van de docenten behoort beschikt niet over afdoende kennis om jongere generaties op deze ontwikkelingen voor te bereiden. Het is onmogelijk om als opleidingsinstituut deze ontwikkelingen voor te blijven, of zelfs maar in kaart te brengen. Het werk van beeldmakers is te divers en te

veranderlijk geworden om er in onderwijsprogramma's vat op te krijgen. Men loopt voortdurend achter de feiten aan.

Het is daarom niet verwonderlijk dat het academieonderwijs steeds minder een kwestie is geworden van kennisoverdracht en steeds meer een traject van coaching en ondersteuning. Kwalificaties worden gemeten aan de hand van competentielijsten en niet meer in eerste plaats aan de hand van vakkennis en vaardigheden. Kunstzinnige bekwaamheid is nu een kwestie van mentaliteit, die wordt bijgebracht in overvloedige praatssessies.

Kennis en inhoudelijke achtergronden heten nu referentiemateriaal. Vakinhoudelijke oriëntatie gebeurt veelal als internetonderzoek. De gevonden informatie is van een oncontroleerbare kwaliteit en een bedenkelijke bestendigheid. Aldus vormt zich de basis voor een beroep waarvan geen mens meer weet hoe het gedefinieerd moet worden.

### **Hervormen**

Willen kunstacademies in de toekomst bestaansrecht hebben, dan zullen ze een totaal andere positie moeten innemen binnen het onderwijs. Mijn voorstel is als volgt: hervorm het academieonderwijs tot certificatenopleidingen, of minorstudies. Stop met het aanbieden van beroepsopleidingen, waarvan niemand de kaders meer benoemen kan.

Wie erkent dat de beeldende beroepen nauwelijks nog in helder definieerbare categorieën zijn in te delen, die gaat akkoord met de gedachte dat ook beroepskwalificaties ondefinieerbaar zijn geworden. De generatie die straks in de beeldende sector werkzaam wil worden zal in staat moeten worden gesteld een bijzondere en particuliere deskundigheid te ontwikkelen. Natuurlijk zijn academies zich hier al lang van bewust, maar als deze onvoorziene deskundigheid niet in de eigen gelederen gevonden kan worden, waar dan wel?

Het denkkader van een academiestudent is nu vaak nauwelijks breder dan de eigen studie-ervaring binnen een in zichzelf gekeerde artistieke wereld. Terwijl studenten zelf vaak hongerig zijn naar kennis die niet tot het domein van een academie behoort. In het huidige systeem zal iemand met andere dan artistieke interesses zich in die richting op eigen gelegenheid moeten ontwikkelen. Met als gevolg dat een potentieel kenniskapitaal vaak strandt in amateurisme.

Open het kunstacademieonderwijs daarom voor willekeurig wie. Universitaire studenten, hbo-studenten, werknemers van bedrijven, ondernemers, wetenschappers, enzovoort. Kennis en training op het gebied van kunst, vormgeving en creatief denken zal voor tallozen relevant zijn. Men zal zijn eigen extern opgedane kennis meenemen en introduceren in het creatieve domein. Daarmee zullen onverwachte en avontuurlijke uitspraken gedaan worden. De kunst zal moeten ophouden haar romantisch autonome positie te bewaken om weer een vitaal onderdeel te worden van een samenleving waarin beeld en beeldstrategieën van groot(commercieel) belang zijn.

### **Creativiteit en kennis**

Welvaart en samenleving gedijen niet zonder goed ontwikkelde creatieve denkers. Maar creativiteit moet gevoed worden met kennis. Kennis van een divers kaliber. Niet met louter grillen van andere creatievelingen. Als kunst een vorm van maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigt, dan is het zinvol dat kapitaal breed voor de samenleving te ontsluiten en bruikbaar te maken. De kunst, die zichzelf in de afgelopen decennia inhoudelijk flink heeft uitgeput, zal er profijt van hebben. Maar ook de samenleving zal er rendement van hebben. Of een ontwikkeld creatief brein nu een kunstwerk veroorzaakt, een auto ontwerpt, een wetenschappelijke doorbraak forceert of een mooi tuintje aanlegt.

Romantici zullen mijn idee waarschijnlijk dwaas vinden. De kunstwereld hecht aan haar

buitengewone en hermetische positie. De kunst heeft zichzelf daarmee een absurde gewichtigheid toegedicht, waarmee ze de suggestie van arrogantie wekt. Dan liever de verbeelding aan de macht. Laat als academies zien dat u nuttig, noodzakelijk en voortreffelijk bent. Ga ten onder in aanstaande bezuinigingsoperaties, of deel uw creatieve rijkdom. Doe open die poort.

**Anne Jaap de Rapper** is kunstenaar en ondernemer. Hij werkte als docent aan Academie Minerva in Groningen.

De Persgroep Publishing. Alle rechten voorbehouden.